

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет суспільно-гуманітарних наук
Кафедра всесвітньої історії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ
«» 2023 р.

ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

Переддипломна (дослідницька)

спеціальності **032 «Історія та археологія»**
рівень вищої освіти **другого (магістерський)**
освітньої програми **032.00.01 «Історія»**

Київ – 2023

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 0899/23
«» (прізвище, ініціали)
09 2023 р.

Розробники: Драч Оксана Олександрівна, доктор історичних наук, професор,
професор кафедри всесвітньої історії

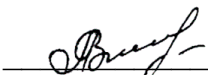
Викладачі: Драч Оксана Олександрівна, доктор історичних наук, професор,
професор кафедри всесвітньої історії;

Срібняк Ігор Володимирович, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри
всесвітньої історії

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри всесвітньої історії
Протокол №1 від 28 серпня 2023 року

Завідувач кафедри Ігор СРІБНЯК

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми 032.00.01 Історія
28.08.2023 р.

Гарант освітньої програми Анна ГЕДЬО

Робочу програму перевірено
28.08.2023 р.

Заступник декана Віталій ЗАВАДСЬКИЙ

Пролонговано:

на 20__/20__ н. р. _____ (_____), «__»__20__р., протокол №__.

на 20__/20__ н. р. _____ (_____), «__»__20__р., протокол №__.

на 20__/20__ н. р. _____ (_____), «__»__20__р., протокол №__.

на 20__/20__ н. р. _____ (_____), «__»__20__р., протокол №__.

1. Опис переддипломної (дослідницької) практики

Найменування показників	Характеристика практики за формами навчання
	Денна
Вид практики	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	Українська
Загальний обсяг кредитів / тижнів	6/4
Курс	2
Семестр	4
Кількість змістових компонентів з розподілом:	3
Обсяг кредитів	6
Обсяг годин:	180
Тривалість (у тижнях)	4
Форма семестрового контролю	Залік

2. Бази практики

Кафедра всесвітньої історії Київського університету імені Бориса Грінченка.

3. Мета та завдання практики відповідно до компетентностей.

Мета практики – безпосереднє ознайомлення із професійними нормами, які діють у науковому середовищі України, вдосконалення навичок інтелектуальної комунікації.

Завдання практики:

- удосконалення готовності до опанування нових знань і стратегій / способів мислення;
- розвиток критичності та самокритичності мислення;
- оволодіння здатністю брати участь у наукових дискусіях у середовищі фахових істориків;
- закріплення здатності сприймати і враховувати зауваги, оптимізувати власну позицію в процесі обговорення;
- удосконалення навичок використання інформаційних і комунікаційних технологій у науково-дослідній роботі;
- закріплення інтелектуального сумління, чесності у своїй справі та уникання симуляцій, плагіату й інших виявів недоброчесності.

ІК. Здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру в сфері історія та археологія.

ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 07. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК 09. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗКу 11. Здатність працювати самостійно та в команді.

СК 01. Здатність виявляти та досліджувати історичні й археологічні джерела різних видів, аналізувати наукові тексти, узагальнювати інформацію.

СК 02. Здатність здійснювати історичні та археологічні дослідження з визначеної тематики, в тому числі використовуючи методологічний інструментарій інших гуманітарних і соціальних наук.

СК 03. Здатність презентувати та обговорювати результати досліджень і професійної діяльності у сфері історія та археологія.

СК 04. Здатність виявити специфіку в підходах до вирішення проблем в галузі історії та археології представників різних наукових напрямів та шкіл, критично осмислювати новітні досягнення історичних наук.

СК 05. Здатність розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проєкти у сфері історії, археології та/або дотичні до них міждисциплінарні проєкти.

СК 06. Здатність здійснювати експертний аналіз в предметній області.

СК 08. Здатність працювати в міжнародному контексті і реалізовувати спільні проєкти у сфері історії та/або археології з європейськими та євроатлантичними інституціями.

СК 09. Здатність використовувати сучасні цифрові інструменти та технології для проведення досліджень та професійної діяльності у сфері історії та археології.

4. Результати проходження практики відповідно до компетентностей.

ПР 01. Аналізувати теоретичні та метрологічні проблеми сучасної історії.

ПР 02. Здійснювати рецензування, коментування, анотації наукових, науково-популярних, освітніх та публіцистичних текстів, які стосуються питань історії та археології.

ПР 03. Розробляти й реалізовувати історичні та міждисциплінарні проекти з урахуванням сучасних методологічних підходів.

ПР 04. Застосовувати у професійній діяльності у сфері історії та археології сучасні цифрові інструменти і технології для пошуку, збереження і оброблення інформації, у тому числі для виконання наукових досліджень і реалізації освітніх та інноваційних проектів.

ПР 05. Планувати і виконувати наукові дослідження у сфері історії та археології, висувати та перевіряти гіпотези, обирати методи дослідження, аналізувати результати, обґрунтовувати висновки.

ПР 08. Розширювати актуалізовану джерельну базу за рахунок введення до наукового обігу архівних джерел, опрацювання фондів музеїв, участі у наукових й археологічних експедиціях тощо.

ПР 10. Узагальнювати результати власних наукових досліджень і презентувати їх у доповідях, публікаціях державною та іноземною мовами із дотриманням принципів академічної доброчесності та професійної етики.

5. Структура практики

Етапи проходження практики та види діяльності студентів	Розподіл годин між видами робіт
Етап 1.	
1) Установча конференція	5
2) Ознайомлення з базою практики	5
Разом	10
Етап 2.	
1) Опанування методикою підготовки наукової хроніки / огляду за підсумками проведення круглого столу (конференції) зі всесвітньої історії	40
2) Опанування методикою підготовки рецензії на наукову роботу зі всесвітньої історії	40
3) Ознайомлення з методикою підготовки письмової відповіді на запит / звернення громадян (установ) із проблем всесвітньої історії	40
Разом	120
Етап 3.	
1) Опанування методикою обговорення наукової роботи зі всесвітньої історії	10
2) Опанування методикою публічного захисту дисертаційного дослідження зі всесвітньої історії	15
Разом	25
1) Оформлення документації практики	20
2) Підсумкова звітна конференція	5
Разом	25
Усього годин	180

6. Зміст практики

6.1. Особливості організації і проведення практики

Змістовий модуль I

Організація проходження дослідницької практики

1. Установча конференція

Ознайомлення магістрантів із метою і завданнями практики. Знайомство з керівниками практики. Отримання методичних рекомендацій та індивідуальних завдань.

2. Ознайомлення з базами практики.

Знайомство зі структурою закладу і його керівництвом. Проведення інструктажу щодо правил внутрішнього розпорядку установи та поведінки практикантів під час проведення наукових досліджень.

Змістовий модуль II

Наукові дослідження на кафедрі всесвітньої історії

Київського університету імені Бориса Грінченка

3. Ознайомлення з науково-дослідною роботою кафедри всесвітньої історії Київського університету імені Бориса Грінченка

Знайомство з організацією наукових досліджень кафедри всесвітньої історії Факультету суспільно-гуманітарних наук КУБГ. Відвідування засідання кафедри всесвітньої історії. Відвідування наукових заходів Факультету суспільно-гуманітарних наук (наукової конференції, захисту дисертації, засідання вченої ради тощо). З'ясування методики обговорення наукової роботи зі всесвітньої історії і методики публічного захисту дисертаційного дослідження зі всесвітньої історії. Апробація власного досвіду участі в наукових дискусіях у колі професійних істориків.

3. Опанування методикою наукових досліджень

Робота з фондами бібліотеки та електронної наукової бібліотеки Київського університету імені Бориса Грінченка. Виконання наукової допоміжної роботи на тему

обраної магістерської роботи. Робота з опанування методиками підготовки рецензій / оглядів на наукові роботи зі всесвітньої історії. Систематизація науково-дослідного матеріалу з теми магістерського дослідження.

Змістовий модуль III

Підбиття підсумків дослідницької практики

4. Оформлення документації практики

Розроблення щоденника дослідницької практики із зазначенням основних форм і технологій діяльності магістранта-практиканта. Складання звіту про проходження дослідницької практики.

5. Підсумкова звітна конференція

Доповідь магістранта-практиканта на підсумковій звітній конференції з представленням власних набутих навичок (опанованих методик) і результатів виявлених наукових допоміжних матеріалів із теми обраного магістерського дослідження.

6.2. Завдання для самостійної роботи та\або перелік індивідуальних завдань для студентів

1. Підготувати текст (до 1 стр А-4) прес-релізу за підсумками проведення круглого столу (тематичної зустрічі, семінару, конференції) з проблем всесвітньої історії, учасниками якої був практикант. *Зразок:* Міжнародна наукова конференція «Ціннісний вимір розвитку цивілізацій і глобалізація» (м. Київ 18 жовтня 2018 р.): Прес-реліз. Режим доступу: <http://ivinas.gov.ua/uk/naukovi-konferentsii.html>
2. Підготувати рецензію на наукову роботу зі всесвітньої історії (приміром на обрану статтю з наукового часопису «Проблеми всесвітньої історії» № 22 (2023). Режим доступу: <https://journal.ivinas.gov.ua/pwh/issue/view/22/22>.

3. Розробити схему етапів публічного захисту дисертаційного дослідження зі всесвітньої історії на підставі перегляду й аналізу захисту дисертаційного дослідження Іванова Д.І. «Особливості формування зовнішньополітичного курсу британських урядів (1990–2010 рр.)» Київ – 2022, поданого на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 032 – Історія та археологія. – Режим доступу: <https://ivinas.gov.ua/spetsrada/ivanov-d-i-dysertatsiya-osoblyvosti-formuvannya-zovnishnopolitychnoho-kursu-brytanskykh-uryadiv-19902010-rr-kyiv-2022.html>
4. Підготувати зауваження до автореферату дисертаційного дослідження В.В. Алмашій «Українці Словаччини: громадсько-культурне життя та процес національного самовизначення (1989-1995 рр.)», поданого на здобуття ступеня кандидата історичних наук зі спеціальності всесвітня історія. – Режим доступу: <https://ivinas.gov.ua/spetsrada/zakhyst-dysertatsiinoho-doslidzhennia-vv-almashii-ukraintsi-slovachchyny-hromadskokulturne-zhyttia-ta-protses-natsionalnoho-samovyznachennia-19891995-rr.html>.

6.3. Обов'язки студентів під час проходження практики.

Магістранти–практиканти зобов'язані:

- до початку практики одержати консультацію керівника практики від Університету щодо оформлення необхідних документів (під час установчої конференції з практики або в індивідуальному порядку);
- вивчити і чітко дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії установи, яка є місцем практики;
- своєчасно прибути на базу практики, дотримуватися встановленого розпорядку практичних занять;
- у повному обсязі виконати всі завдання програми практики, вести облік проведеної роботи у щоденнику проходження практики;
- своєчасно оформити звітну документацію з практики з дотриманням усіх вимог і стандартів, скласти залік з практики;
- проходити практику відповідно до строків, визначених у наказі по університету.

Зміна терміну проходження практики через поважні обставини, що підтверджені документально, проводиться за розпорядженням першого проректора університету на підставі заяви на його ім'я з погодженням завідувача кафедри, декана та керівника з виробничих практик університету.

Магістранти-практиканти несуть повну відповідальність за виконання робочої програми практики. Магістрант, який не виконав у повному обсязі робочу програму практики або отримав негативну залікову оцінку з практики, відраховується з університету.

У разі невиконання повного обсягу програми практики з поважної причини магістрант за поданням його заяви на ім'я ректора університету та відповідних документів залишається на повторний курс навчання.

Староста групи практикантів на базі практики складає розклад зайнятості практикантів на кожний день наступного тижня практики, доводить його до відома керівника практики, повідомляє студентів-практикантів про колективні консультації, виконує доручення керівників практики.

6.4. Обов'язки керівників практики від Університету та від бази практики.

Керівник практики від Університету:

- бере участь у підготовці та проведенні установчої конференції для ознайомлення студентів з порядком і вимогами до проходження дослідницької практики, технікою безпеки, графіком роботи, звітною документацією;
 - знайомить керівників від бази практики з програмою практики й обов'язками, які покладаються на них;
 - розподіляє разом з керівником від бази практики студентів на робочих місцях;
 - контролює виконання студентами правил внутрішнього трудового розпорядку, контролює ведення керівником від бази практики обліку відвідування студентами практики;
 - забезпечує постійне керівництво та контроль за виконанням програми практики кожним студентом;
 - надає необхідні консультації студентам щодо виконання завдань практики;
 - періодично інформує заступника декана факультету з практики, завідувача кафедри, керівника практик університету про хід практики, вирішує з ними поточні питання;
 - підводить підсумки практики, оцінює роботу кожного студента та складає звіт про підсумки проведеної практики;
- приймає диференційований залік з дослідницької практики.

Керівник практики від бази практики:

- створює необхідні умови для виконання магістрантами програми практики, не дозволяє залучення студентів до роботи, що не відповідає програмі практики;
- проводить обов'язкові інструктажі з охорони праці і техніки безпеки;
- дотримується календарних графіків проходження практики магістрантами;
- контролює дотримання практикантами виробничої дисципліни; забезпечує облік відвідування практики магістрантами, про всі порушення трудової дисципліни, внутрішнього розпорядку тощо повідомляє навчальний заклад;
- проводить облік та оцінювання виконаної кожним магістрантом роботи, після завершення практики характеризує роботу кожного магістранта, на запрошення кафедри бере участь у підсумковій конференції.

6. Контроль навчальних досягнень

7.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Види робіт/діяльності магістранта	Форма звітності	Максимальна кількість балів		
		За одиницю	Кількість	Максимальна кількість балів
Систематичне ведення щоденника практики	Виступ на звітній конференції	10	1	10
Виконання групових та індивідуальних завдань		10	4	40
Наявність текстових документів і фото-відеоматеріалів заходів, передбачених програмою практики		10	1	10
Наявність звіту магістранта відповідно до програмових вимог		10	1	10
Наявність позитивного відгуку з бази практики		10	1	10
Оформлення та здача звітної документації про проходження практики		10	1	10
Виступ на підсумковій звітній конференції		10	1	10
		Разом	-	100
Максимальна кількість балів: 100				

7.2. Перелік звітної документації

Магістрант-практикант під час проходження переддипломної практики повинен вести *щоденник*, в якому мають бути зафіксовані:

- відомості про базу практики;
- відомості про керівників практики;
- відомості про терміни практики;
- розпорядок роботи;
- стислі щоденні відомості про виконані роботи та їхні результати, що мають супроводжуватися ілюстративними матеріалами (фотографіями, відео, презентаціями, аудіозаписами тощо).

7.3. Вимоги до звіту про практику

Для підсумкової звітної конференції магістрант-практикант готує *звіт про проходження переддипломної (дослідницької) практики*, у якому має міститися інформація щодо обсягу і змісту робіт, виконаних упродовж практики, набуті знання, уміння та навички. До звіту додаються ілюстративні матеріали.

Щоденник і звіт магістрант-практикант повинен передати по закінченні підсумкової звітної конференції керівнику практики від Університету в окремій папці для подальшого зберігання на кафедрі всесвітньої історії Факультету суспільно-гуманітарних наук КУБГ.

7.4. Система контролю та критерії оцінювання

Контроль за проходженням дослідницької практики здійснюється у декількох напрямках:

- регулярна фіксація наявності магістрантів на базі практики у «Відомості обліку відвідування практики студентами»;
- ведення магістрантом щоденника, де записуються види і назви виконаних на кожному занятті практичних робіт, подається коротка характеристика їх змісту;
- регулярне оцінювання виконаних магістрантом конкретних завдань керівниками від бази практики;
- позитивне підсумкове оцінювання роботи магістрантів передбачає наявність оцінок за кожний змістовний модуль, а оцінка за модуль виставляється на підставі оцінок за окремі види робіт, виконаних магістрантом.

Наприкінці практики магістрант звітує про результати переддипломної (дослідницької) практики. Форма навчальної звітності – оцінка за 100-бальною системою.

Наведені нижче критерії відображають засадничі вимоги, необхідні для приведення отриманих результатів у відповідність до очікуваних. Указана в дужках кількість балів є максимальною за цей критерій оцінювання й може бути нижчою (до «0» у випадку повної невідповідності вимогам).

Критерії оцінювання

Оцінка практики складається з трьох складових – змісту звітної документації (щоденник, звіт), характеристики (оцінки керівника від бази практики), оцінки захисту практики. Оцінка заноситься в залікову відомість і книжку магістранта.

Результати практики оцінюються за 100-бальною шкалою. Підсумкова оцінка визначається, виходячи з кількості набраних балів і їхніх ваг, що наведені у таблиці.

№ з/п	Види робіт	Максимальна кількість балів
1	Систематичне ведення щоденника практики	10
2	Виконання групових та індивідуальних завдань	40
3	Наявність документів і фото-відеоматеріалів заходів, передбачених програмою практики	10
4	Наявність звіту студента відповідно до програмових вимог	10
5	Наявність позитивного відгуку з бази практики	10
6	Оформлення та здача звітної документації про проходження практики	10
7	Виступ на звітній підсумковій конференції	10
	Разом	100

7.5. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

8. Рекомендовані джерела

1. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 26.11.2015. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/848-19>.
2. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. / І. С. Добронравова, О. В. Руденко, Л. І. Сидоренко та ін. ; за ред. І. С. Добронравової (ч. 1), О. В. Руденко (ч. 2). Київ : ВПЦ "Київський університет", 2018. 607 с.
3. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень. Київ: Кондор, 2009. 206 с.
4. Основи методологія та організації наукових досліджень / за ред. А.Є. Конверського. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 352 с.
5. Пілюшенко В.Л. Наукове дослідження: організація, методологія, інформаційне забезпечення / В.Л. Пілюшенко, І.В. Шкрабак, Е.І. Славенко. Київ, 2004. 344 с.
6. Шейко В. М. , Кушнарєнко Н. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності. Київ : Знання-Прес, 2003. 295 с.
7. Сурмін Ю. Майстерня вченого: підруч. для науковця. Київ, 2006. С. 120–207.
8. Як підготувати і захистити дисертацію на здобуття наукового ступеня: (метод. поради). 3-є вид., випр. і доп. / авт.-упоряд. Л.А. Пономаренко. Київ, 2007. 80 с.
9. Ярошенко Т., Борисова Т. Наукова комунікація в цифрову епоху: з точки зору дослідників, видавців, бібліотекарів // Вісник Книжкової палати: наук.-практ. журн. Київ, 2015. № 4 (225). С. 44–49.

Додаткові ресурси

1. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України». URL: <http://ivinas.gov.ua/uk/>
3. Законодавство України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/>
4. Урядовий портал. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/>

*Зразок титульного аркуша папки
з матеріалами про проходження переддипломної (дослідницької) практики*

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Факультет суспільно-гуманітарних наук

Кафедра всесвітньої історії

**Документація
Дослідницької практики**

Магістранта _____
(ПІБ)

Група _____
_____ семестр

Київ _____ р.

Зразок титульного аркуша щоденника практики

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Факультет суспільно-гуманітарних наук

Кафедра всесвітньої історії

Щоденник

Переддипломної (дослідницької) практики

Магістранта _____
(ПІБ)

Група _____

_____ семестр

Київ _____р.

Зразок другої сторінки щоденника практики

База практики: _____
(повна назва, адреса, телефон)

Керівники практики від Університету: _____
(ПІБ, посада)

Керівники бази практики: _____
(ПІБ, посада)

Термін практики: _____

Розпорядок роботи: _____

Зразок третьої та наступних сторінок щоденника практики

Дата	Зміст роботи	Примітки

Зразок оформлення звіту

ЗВІТ

про проходження переддипломної (дослідницької) практики,

що проводилася з «__»_____по «__»_____20__р.

на базі _____

(зазначається повна назва бази практики)

під керівництвом _____

(ПІБ усіх керівників практики)

Магістранта _____

(ПІБ)

Групи _____

Дата

Підпис